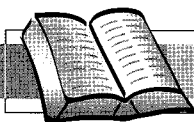

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Een Koninklijk bevel

En Hij zeide tot hen: Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen.

Markus 16:15

De woorden van onze overdenking zijn gesproken door de opgestane Christus. In vers 14 kunnen we lezen dat Hij verschenen was aan de elfven, daar zij aanzaten. Hoe zaten die elf discipelen van de Heere Jezus daar bij elkaar? Er was geen geloof in hun hart dat het werkelijk waar was wat hun door anderen was verteld; namelijk dat de Heere Jezus was opgestaan uit de doden. In een ander Evangelie kunnen we lezen dat die boodschap in hun oren was als "ijdel geklap". Daar gaat de Heere Jezus hun op aanspreken. We lezen dat Hij hun ongelovigheid en hardigheid des harten verweet, omdat zij niet geloofd hadden degenen, die Hem gezien hadden, nadat Hij was opgestaan.

We kunnen hieruit leren hoe groot het ongeloof kan zijn in de harten van de kinderen Gods. Al wordt het hun geboodschap dat Jezus is opgestaan, dan nog geloven ze het niet. Hoe is dat toch mogelijk, zouden wij zeggen.

Och wanneer het ongeloof de overhand heeft in het hart van een mens, al is de boodschap dan nog zo schoon die gebracht wordt, dan zegt het ongeloof: het zal wel niet waar zijn. Het is dan zo nodig dat de Heere Zelf dat ongeloof gaat breken. Dat doet de Heere Jezus hier bij Zijn discipelen, door Zelf aan hen te verschijnen. Nee, dan stapt Hij niet over de zonde van het ongeloof heen. Daar gaat hij Zijn discipelen

over bestraffen. Wat zal dat tot beschaming geweest zijn voor deze mannen. Ze hebben het ingeleefd hoe groot de zonde van hun ongelooft was. Aan de andere kant hebben ze ook mogen beleven hoe groot de trouw van hun Meester was. Ondanks hun ongeloof.

En aan deze mensen gaat de Heere Jezus, als de opgestane Levensvorst, een bevel geven. En dat bevel was ook nog een heel gewichtig bevel. Ze kregen immers de opdracht om het Evangelie te gaan prediken. Wij zouden zeggen; moet de Heere Jezus nu zulke mensen daarvoor aanstellen. Daar is toch eigenlijk niets mee te beginnen. Want het is te vrezen, wanneer er straks weer zorgen en moeiten komen, dat ze zo weer in ongelovigheid terneer zitten. En van de kant van die mensen was er inderdaad niet anders te verwachten. Maar dat is nu juist het wonderlijke dat de Heere nietig stof en as wil gebruiken om zulk een gewichtig werk te gaan doen.

Maar, zult u zeggen, hoe moet dat dan ooit goed komen? Wel de kracht en het vermogen om dat te doen lag niet in die mensen. Maar het lag in hun Grote Zender. In het Evangelie van Mattheüs heeft Hij gezegd: Zie, ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. De Heere zou ze Zelf bekrachtigen en ondersteunen. Hij zou ze geven wat ze nodig hadden om dat gewichtvolle werk te

gaan doen.

En dat geldt nog, ook in de tijd waarin wij leven. Die opdracht om het Evangelie te verkondigen blijft bestaan zolang de wereld zal bestaan. En zolang zal de Heere, als de Koning van de Kerk, ook mensen afzonderen om dat werk te doen. Nee, dat zijn geen mensen die daartoe bekwaamheid bezitten in zichzelf, maar die worden door hun grote Zender bekrachtigd. Wat zou het groot zijn wanneer er ook nog binnen de kring van onze gemeenten zulke mannen door de Heere werden uitgestoten.

Mag ik u vragen, geliefde lezer, of u wel eens in uw binnenkamer de Heere daarvoor aanloopt. Het is immers zo, wanneer dit blad bij u in de bus komt, dan zijn we nog enkele dagen verwijderd van de vergadering van het Curatorium van onze Theologische School. Dan zullen degenen die zich met een attest van hun kerkenraad hebben aangemeld worden onderzocht. Wat zou het tot blijdschap en verwondering zijn wanneer wij mochten vernemen dat de Heere nog tot mannen binnen de kring van onze gemeenten wilde zeggen: Gaat heen in de gehele

Inhoud

Meditatie:	
Een koninklijk bevel	1
Gezelschapspraat?	2
Oproep van het Curatorium	3
Christenen voor Israël!	
Ook voor de waarheid?	4
In Memoriam Ds. W. Hage	5
Aanbod van genade en '1953'	7
Isaac da Costa (7)	8
Kerknieuws	10
Berichten	10
Predikbeurten	12

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

*****

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abbonementsgelden: 64327.

*****

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Friso Hof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

*****

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*****

Abonnementsprijzen
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-,
Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-,
*****

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

wereld, predik het Evangelie allen
creaturen. Immers, de prediking van
het Evangelie is het middel bij uitne-
mendheid om tot God bekeerd te
worden. Want dat Evangelie is in de
hand van Gods Geest als een vuur en
als een hamer. In de hand van Gods
Geest is het een kracht Gods tot de
zaligheid.

Och we weten en geloven dat de
Heere ook de leesdiensten wil
gebruiken om Zijn Koninkrijk te
bouwen. Dat is in het verleden ook
binnen de kring van onze gemeenten
duidelijk gebleken. Maar hier zegt
de Heere Jezus toch heel duidelijk:
Predik het Evangelie. Dat de Heere

ons dan nog zou willen verblijden
door Zijn daden. Als we op onszelf
zien en op al hetgeen er ook binnen
onze gemeenten gaande is dan zou
het wel een groot wonder zijn. Want
dan kan de Heere ook wel van ons
zeggen: Mijn volk heeft twee boos-
heden gedaan; Mij, den Springader
des levenden waters, hebben zij ver-
laten om zichzelf bakken uit te
houwen, gebroken bakken, die geen
water houden. Maar de Heere zou
het nog kunnen doen ter ere en ter
oorzake van Zijn grote Naam.

Veen,

ds. P Melis.

Gezelschapspraat?

Een veelgehoorde term

Wie er mee begonnen is, weet ik niet
precies, maar de term valt vandaag
de dag met grote regelmaat: 'gezel-
schapstheologie'. Of ook wel:
gemeentetheologie. Of, nog minder
vriendelijk: gezelschapspraat. Voor
wie er niet mee op de hoogte is, wil
ik enige toelichting geven. Onder
gezelschapstheologie verstaat men
een bepaalde denkwijze op het
gebied van de geloofsleer of het
genadeleven, die men in de officiële
theologie niet vindt. Nu rijst natuur-
lijk direct de vraag wat wij dan wel
onder de 'officiële theologie' heb-
ben te verstaan. We moeten goed
beseffen dat talrijke 'officiële' theo-
logen aan het schriftgetrouwe stand-
punt van iemand als de Kamper
hoogleraar Van Bruggen schouder-
ophalend voorbijgaan en dat er heel
wat theologen van naam voor de
Gereformeerde Dogmatiek van ds.
G.H. Kersten niet meer dan een
schamper lachje over hebben. Om
maar twee voorbeelden te noemen.
Maar laten we nu maar dicht bij huis
blijven en onder de 'officiële' theo-
logen – ik weet helaas geen betere
term – die mannen verstaan die
onder ons gezag genieten op grond
van hun nagelaten geschriften. We
denken aan de reformatoren en aan
de mannen van de Nadere
Reformatie, maar ook aan hen die in
later tijd gezaghebbend hebben
gesproken en geschreven op uitleg-
kundig of leerstellig gebied. Zij

schreven theologie, zuivere, schrif-
tuurlijke, gereformeerde theologie.

Wat is het toch?

Maar wat is dan toch gezelschaps-
theologie, of gemeentetheologie?
Daar verstaat men een wijze van
denken en spreken onder die niet op
de Schrift is gegrond en niet bij de
oudere of nieuwere gereformeerde
theologen wordt gevonden. Deze
denk- en spreekwijze zou door het
gezelschapsleven in de achttiende en
negentiende eeuw zijn gevormd en
zo binnen de gemeenten gemeen-
goed zijn geworden. Nu is er niet
zoveel gezelschapsleven meer. Of
we daar blij of rouwig om moeten
zijn, is nog maar de vraag. Immers:
wat verstaat men onder gezelschaps-
leven? Als men ermee bedoelt dat
Gods kinderen elkaar plegen op te
zoeken om onder goede en betrouw-
bare leiding te spreken over de
wegen die de Heere met Zijn volk
houdt, dan zouden we het alleen
maar moeten betreuren dat dit er
weinig of helemaal niet meer is. Ik
heb er de resten nog van meege-
maakt en bewaar aan sommige bij-
eenkomsten goede en onvergetelijke
herinneringen. Als we echter onder
gezelschappen verstaan wat onze
vaderen plachten aan te duiden als
'ongoorloofde conventikels', die
zich afzetten tegen de kerk en tegen
haar ambten, dan behoeven we niet
rouwig om te zijn dat dit verdwenen
is. Hoewel... wat zeg ik? Is het ver-

Oproep van het curatorium

Op Deo Volente maandag 19 en dinsdag 20 mei zal het Curatorium van de Theologische School vergaderen voor het onderzoek van de personen die zich met een attest van hun kerkenraad hebben aangemeld teneinde toegelaten te worden tot het volgen van de lessen. Dagen van groot gewicht voor de kring van onze gemeenten, mede gezien de grote predikanten nood. De curatoren en de docenten (die als adviseurs deze vergaderingen bijwonen) zijn geen hartenkenners. Daarom is het zo'n uiterst verantwoordelijk werk waartoe zij geroepen worden. In feite is het een onmogelijk werk zonder de leiding en de hulp van de Heilige Geest. Wij mogen wel smeken of Hij onze Hulp en Leidsman wil zijn. Daarom willen wij van de gemeenten en van de ambtsdragers vragen of zij de curatoren en de personen die zich hebben aangemeld in het gebed willen gedenken. De Heere zou een eenparig gebed van een schuldig volk, dat

het zo verzondigd heeft, uit genade kunnen verhoren. Hij is aan ons niets verplicht. Alleen omwille van Zijn lieve Naam en omwille van Zijn verbond mocht Hij aan ons willen gedenken.

In Johannes 10 spreekt de Heere Jezus van de herder en van de schapen. Hij is de enige en eeuwige Herder van al Zijn schapen, die in Hem door de Vader verkoren zijn voor de grondlegging der wereld. Hij wijst er ons in dit schriftgedeelte op dat iedere herder 's avonds zijn schapen naar de schaapskooi bracht om ze in de nacht te bewaren voor het wild gedierte dat niets in het woeden ontziet. In die nacht waren zij toevertrouwd aan de deurwachter. Deze moest in de nacht de wacht houden over de kudde. 's Morgens kwamen de herders om hun kudde en alleen aan de herder die door de deur kwam, werden de schapen voor de dag toevertrouwd. Niet aan degenen die over de muur klommen, want zij

waren dieven en moordenaars.

De grote Deurwachter verlene ons getrouwmakende genade om toe te laten wat ons van Hem in Zijn gunst wordt toegeschikt en af te wijzen wat begeert van elders in te klimmen. Maar die door de deur ingaat, is een herder der schapen. Deze doet de deurwachter open en de schapen horen zijn stem; en hij roept zijn schapen bij name en leidt ze uit (Joh. 10:2-4).

Wij mogen u tevens de studenten bevelen, die op woensdag 25 juni de tentamens en de examens hopen af te leggen. De kerkenraden dienen er rekening mee te houden dat de kandidaat beroepbaar is met ingang van 30 juni.

De Heere verlene ons voor en met elkander in de diepte Zijn onmisbare gunst en zegen te mogen inwachten over alles wat weer wacht.

Namens het Curatorium,
ds. J.J. van Ekeveld, voorzitter
ds. J.W. Verweij, secretaris

schijnsel dat men samenkomt om zich af te zetten tegen de plaatselijke kerkenraad of tegen de prediking die men 's zondags pleegt te beluisteren, echt verdwenen? Was dat maar zo! Alleen... men zal zulke samenkomsten vandaag niet zo gauw meer gezelschappen noemen. Ze dragen nu andere namen.

Een addertje onder 't gras

Maar nu de vraag waar het om gaat: wat bedoelt men dan *concreet* met gezelschapstheologie? Hier blijkt veelal een addertje onder het zo onschuldig ogende gras te zitten. Zou het verzet zich alleen maar richten tegen bepaalde onschriftuurlijke uitdrukkingen of gedachtegangen, dan zou men daar alle vrede mee kunnen hebben. Want eerlijk gezegd: zulke onschriftuurlijke uitdrukkingen zijn er wel degelijk. Maar er is iets veel ernstigers aan de hand. Onder het mom van verzet tegen 'gezelschapspraat' probeert

men soms het bevindelijke leven en de bevindelijke prediking op de korrel te nemen.

Enkele voorbeelden? Het spreken over de rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie zou gezelschapspraat zijn, een systeem, dat uit de kringen van de afgescheidenen in de negentiende eeuw zou stammen en op de gezelschappen door de één al niet mooier zou zijn uitgewerkt dan door de ander. Men vergeet (of, erger: verzwijgt opzettelijk) dat het onderscheid tussen de dadelijke en de lijdelijke rechtvaardigmaking (waarbij de laatste ook wel de rechtvaardigmaking in de vierschaar van het geweten wordt genoemd) bij oude gereformeerde theologen wordt gevonden, die het grondten op de Schrift. Nog een voorbeeld: de uitdrukking 'zien is nog geen hebben'. Wat is men daar al tegen te hoop gelopen! En inderdaad: er is een zien des geloofs, dat wel degelijk ook een bezitten insluit.

Maar wie schampert op deze uitdrukking vergeet dat de Heere Jezus in de tweeling-gelijkenis van de schat in de akker en de parel van grote waarde heeft geleerd dat het *zien* van de schat en van de parel volstrekt nog niet een *bezitten* ervan inhoudt! Nog een voorbeeld? 'Een bedekte schuld is nog geen vergeven schuld'. Gezelschapspraat!, zo roept men in koor. En men wijst op Psalm 32:1, waar het vergeven van de overtreding wordt gelijkgesteld met het bedekken van de zonde. Terecht natuurlijk. Maar men vergeet of wil gewoonweg niet weten dat er in het zielenleven tijden kunnen zijn waarin het voor de zondaar die iets mag zien van de algenoegzaamheid van de Middelaar, kan zijn of zijn zonden vergeven zijn. Terwijl die zonden later in volle kracht terug kunnen komen en men moet leren dat er zonder bloedstorting geen vergeving is – en dat vergeven een werk is van de Rechter, en niet van de Advocaat.

Bij deze drie voorbeelden is er veel meer aan de hand dan alleen maar verzet tegen een bepaald soort taalgebruik dat de toets van de Schrift niet zou kunnen doorstaan. Men ergert zich aan een bepaald *type bevinding* – en daarmee natuurlijk ook aan een prediking die zo'n bevinding verwoordt. Het etiket dat men dan hanteert, heet steevast 'gezelschapspraat!'

Beduchtheid

Waarom ik deze dingen (nog eens) in *De Saambinder* schrijf? Ik schrijf ze niet uit een zucht om stekelig te doen naar anderen, maar uit een in deze kolommen al vaak geuite beduchtheid voor een verzet tegen het leven dat de Heere Zijn kinderen leert; beduchtheid ook voor een streven dat zich steeds meer openbaart om een ánder type 'bevinding' onder ons ingang te doen vinden.

Misschien zal een lezer zeggen: nu weet ik nog steeds niet wat toch de aanleiding is waarom u over 'gezelschapspraat' in ons blad schrijft! Ik zal het u zeggen. Het was tijdens de preek op de avond van de eerste Paasdag dat deze dingen even bij mij opkwamen. Het ging over de zo bekende geschiedenis van de Emmaüsgangers. Twee tobrende mensen, die veel gelukkiger waren dan zij zelf wel wisten. Zij spraken 'op weg van de kerk naar huis' over de dingen rond Jezus, de Nazarener. Dat is zo kwaad nog niet. Zij 'ondervraagden' elkaar ook. Dat moesten ook wij maar meer doen. Maar waar het om gaat is dat Jezus Zélf bij hen kwam. Vriendelijk maar scherp berispte Hij hen vanwege hun ongeloof aangaande hetgeen de profeten gesproken hebben. Toen ging Hij hun de Schriften verklaren, van het begin tot het einde... En toen verrezen voor hun verwarde en verdonkerde ogen de contouren van de Christus der Schriften! Later zouden zij ervan zeggen dat hun hart brándende in hen was toen Hij tot hen sprak op de weg en toen Hij hun de Schriften opende. Het was alsof Hij ging 'oplichten', toen Hij Zich als het ware 'door de traliën van het Woord' (ook zo'n oude gezelschapsterm!) openbaarde. Dat is onvergetelijk, indrukwekkend, ontroerend. Maar toch... er werd nog iets gemist. De volle kennis van de Persoon van de Middelaar ontbrak hun. Die kwam later, toen Hij hun het gebroken

brood gaf en hun ogen werden geopend, zodat zij Hem kenden, *kenden* in de diepe, volle bijbelse betekenis van het woord.

Terwijl ik op Paasavond over deze dingen wat probeerde te zeggen, ging het zo maar een ogenblik door me heen: het is toch nog zo'n verkeerd onderscheid niet dat Gods oude kinderen wel maakten tussen een 'Woord-openbaring' en een 'Persoons-openbaring' van de Middelaar... Men mag dat vandaag soms

gezelschapspraat noemen, maar het is volkomen schriftuurlijk. Deze dingen hebben alles te maken met de onderscheiden wijze waarop de Middelaar Zich doet kennen in het leven van Zijn volk. U mag het ook anders zeggen: met de standen in het genadeleven. Gezelschapspraat? Nee, schriftuurlijke bevinding.

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

Christenen voor Israël! Ook voor de waarheid?

Al verscheidene jaren is een beweging in Nederland actief die de naam draagt "Christenen voor Israël". Deze organisatie wil onvoorwaardelijk achter Israël staan, omdat God dit volk onvoorwaardelijk liefheeft. Ze wil de kerk bewust maken van haar Joodse wortels en trekt ten strijde tegen de zogenaamde vervangingstheologie. Ze houdt tulpenbol-lenacties voor Israël, trekt met Nederlandse koren en bezoekers door het Heilige Land en steunt hulpverleningsprojecten van orthodoxe rabbijnen. "Christenen voor Israël" geeft bovendien een krant uit die op grote schaal verspreid wordt, onder meer in onze kringen. Sinds kort verschijnt ook een tijdschrift voor bezinning en toerusting met als titel "Israël en de kerk".

In vele van haar publicaties probeert "Christenen voor Israël" op te roeien tegen het heersende getij. Niemand kan ontkennen dat er sterke anti-Israëlgevoelens leven in onze huidige maatschappij. Over heel de wereld neemt het aantal antisemitische incidenten en aanslagen schrikbarend toe. De negatieve gevoelens over de 'Zionistische Staat' worden dagelijks gevoed door de moderne media. Je zou bijna denken dat er van een hetze sprake is, vergelijkbaar met die van de jaren dertig in Duitsland. Om deze reden staan wij sympathiek tegenover het werk van "Christenen voor Israël" en hebben wij altijd zo veel mogelijk geprobeerd ons van commentaar te onthouden wanneer wij het met hen niet eens waren op een aantal andere punten. Het doet weldadig aan dat er

christenen zijn die met de feiten aantonen hoe eenzijdig en onjuist de berichtgeving over Israël doorgaans is. "Christenen voor Israël" wil in dat opzicht ook 'voor de waarheid staan'. Of dit echter in alle opzichten zo is...?

De waarheid over 28 december

Op zaterdag 28 december j.l. hield het Deputaatschap voor Israël, uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten, een Israëldag in Veenendaal. Al geruime tijd werd jaarlijks een studiedag belegd in Gouda op de dag na Hemelvaartsdag, maar daarnaast werd behoefte gevoeld aan een landelijke samenkomst die meer gericht is op het 'gewone' kerkvolk. De opkomst bij de eerste Israëldag in december 2001 was zo bemoedigend dat besloten werd een tweede Israëldag in 2002 te organiseren.

Op deze dag in Veenendaal was een voorganger uit de Messiasbelijdende gemeente van Zhitomir in Oekraïne aanwezig en werd ook informatie gegeven over de laatste ontwikkelingen in Israël. In een toespraak werd de wens uitgesproken dat er mannen door de Heere geroepen zouden worden om heen te gaan en te werken op plaatsen in Galilea waar op kennelijke wijze deuren zijn geopend. Wat een schone taak om het Joodse volk te wijzen op zijn Messias, Die in Jezus van Nazareth verschenen is, en zo werkzaam te mogen zijn voor het heil van "de beminden om der vaderen wil"! Nee, wij vermogen niets in eigen kracht, maar wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God!

vervolg op pag. 6

IN MEMORIAM

DS. W. HAGE

(8 januari 1912- 8 mei 2003)

'En indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt...', zo schreef de apostel Petrus aan de vreemdelingen, verstrooid in de landstreken van Klein-Azië. Nauwelijks zalig. Niet dan door veel strijd, vele verdrukkingen, benauwdheden, beproevingen en kastijdingen, zo tekenen de kanttekenaren bij 1 Petrus 4:18 aan. Met deze vijf woorden kan het leven van ds. Hage worden samengevat. Vooral aan het einde van zijn leven moest hij steeds dieper doorleven wat hem *niet* zaligmaakte. Zijn ambt niet, zijn duizenden preken niet, zijn bekering niet. Was dit ook niet de boodschap geweest die hij gedurende een lange reeks van jaren op zoveel kansels had uitgedragen? In het genadewerk blijft er van de mens blijft niets over, heeft ds. Hage moeten leren én mogen prediken.

Maar toch. Het nauwelijks zalig worden ziet niet alleen op het smalle poortje waar de mens met zijn bedeksel onmogelijk door kan, het ziet ook op het eenzijdige genadewerk Gods, dat voortvloeit uit het eeuwige welbehagen Gods. Van die zijde bezien is de zaligheid van de gemeente Gods zeker en gewis, zo vervolgen de kanttekeningen bij 1 Petrus 4:18. Daarom, en daarom alleen, zal Gods volk en ook broeder Hage eenmaal de eerkroon dragen, schreef ds. A.F. Honkoop in het Kerkelijk Jaarboek van 1993, naar aanleiding van het 40-jarig ambtsjubileum van ds. Hage.

Willem Hage werd op 8 januari 1912 in Rotterdam geboren. Later werd hij schildersknecht in Den Haag. Daar behaagde het de Heere om op de jonge Hage neer te zien. Onder de prediking van ds. P. Honkoop sr. kwam God in zijn leven. Als schuldlige ging hij over de wereld. 't Werd steeds donkerder. Tegelijkertijd probeerde hij alles om door de werken der wet zalig te worden. Hage kreeg een wettische gang. Ds. Honkoop wist daar echter wel raad mee. Middelijkerwijs werd Hage door zijn prediking en pastorale arbeid krachtig uit zijn eigen vroomheid en goede werken uitgezet. 'Er was geen doen meer aan, ik kon niet meer zalig worden. Toen heeft het God behaagd mij te

doen bukken voor Zijn hoogheid en majesteit: Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig. Maar toen behaagde het de Heere ook een weg te openen buiten mezelf in de dierbare nederde Borg en Zaligmaker, om in Hem alleen zaliggemaakt te worden.' Tijdens de ambtsbediening van ds. Honkoop werd Hage diaken in de gemeente van Den Haag. Later volgde het ouderlingschap. Beide ambten bekleedde hij korte tijd, omdat hij in 1948 werd toegelaten tot de studie aan de Theologische School. Later, in 1958, bevestigde ds. Honkoop zijn oud-ouderling nog een keer, nu als predikant van Middelburg. Opvallend is dat ds. Hage wisselend heel grote, maar ook heel kleine gemeenten diende. Hij stond onder meer in Middelburg en Krabbendijke, maar ook in Aalst-Brakel en Klaaswaal. Opmerkelijk is verder dat op verschillende plaatsen ds. Hage de eerste predikant was die de gemeente mocht begroeten. Zo begon hij in 1952 zijn ambtsbediening in de gemeenten Aalst en Brakel, na bevestigd te zijn door dr. C. Steenblok. Aalst bestond al wel verschillende jaren, maar Brakel, toen een gemeente met 60 zielen, was in datzelfde jaar geïnstitueerd. De Valk-Wekerom bestond in 1986 ook nog maar drie jaar als zelfstandige gemeente toen ds. Hage het beroep aannam. Ook in Klaaswaal, Oosterland en Kruiningen was ds. Hage de eerste predikant. Kruiningen diende hij twee maal; de tweede maal vanaf 1989, toen ds. Hage reeds 77 jaar oud was. Toch mocht hij Kruiningen nog tot 1995 als eigen predikant en daarna nog een goed jaar in de vorm van hulpdiensten dienen. Tot op zeer hoge leeftijd heeft de Heere het hem vergund om Zijn Woord te mogen uitdragen.

Ds. W. Hage, een mens van God gekend, getrokken en afgezonderd tot het werk van de bediening. Een mens die hoogst zelden over zichzelf sprak. Hij probeerde zoveel mogelijk op de achtergrond te blijven. Maar als hij sprak, dan ging hij recht door zee. Dat deed hij ook in de veertig jaar dat hij in het curatorium zat. Zijn mening verwoordde hij kort, helder en zakelijk, volgens ds. A. F. Honkoop, die

ds. Hage een lange reeks van jaren heeft gekend.

Ds. Hage was ook een mens, die de gebrokenheid van het leven leerde kennen. Door een ongeluk met de trein verloor hij op dertigjarige leeftijd een been. Het huwelijk met Maria Cornelia den Engelsman bleef kinderloos. In 1975, tijdens zijn ambtsbediening in Rotterdam-West, zag hij zijn geliefde vrouw zich ontvallen. Hij moest haar achterlaten op begraafplaats Oud-Kralingen.

Ds. Hage was een prediker van wet en Evangelie. Zijn preken waren goed bestudeerd. Hij preekte geen verhaaltjes, maar zijn tekst. Zijn preken hadden ook een duidelijke lijn. Het was te horen dat hij nooit onvoorbereid op de kansel stond. Zijn preken waren afsnijdend, volgens ds. J. Baaijens, die in Middelburg vier jaar onder het gehoor van ds. Hage zat. 'Hij heeft het wat gezegd: de mens moet van alles afgeslagen worden, hij moet met alles de dood in. Ds. Hage tekende maar één weg, een weg door recht buiten de mens, in Christus. Dan werd zijn prediking ruim. Zalig worden gaat met de armen over elkaar, zei hij wel. Je hoorde dat hij zelf deze gang had doormaakt. Van stap tot stap wist hij vanuit de Schrift ook de gangen van Gods kerk te tekenen.' In elke preek kwam naar voren hoe een verloren Adamskind en een rijke Christus bij elkaar komen.

Ds. W. Hage was pastor in een groot aantal gemeenten. Hij deed wat hij kon doen, maar zocht geen gezelligheid in de gemeenten die hij diende. Hij probeerde mee te leven waar hij kon, maar liet dat niet ten koste gaan van het noodzakelijke studeerkamerwerk. Was hij in een eerste contact misschien wat gereserveerd, zij die hem leerden kennen, gingen hem ook waarderen. Zijn ja was ja, zijn spreken eerlijk en oprecht.

Ds. Hage is niet meer. Donderdagavond rond kwart over acht ging hij in in de vreugde zijns Heeren en hij heeft, net als elk van Gods keurlingen, niet meer omgezien. Maandag is hij in Goes begraven. De oude mens is afgelegd.

Redactie

Kort na deze Israëldag stond in het blad *Christenen voor Israël aktueel* een commentaar van ds. G. Hette Abma, waarin de genoemde toespraak op de korrel werd genomen. Op zichzelf hoeft dat nog niet zo erg te zijn. Ook het Deputaatschap voor Israël is niet boven kritiek verheven. Daarbij is het bekend dat "Christenen voor Israël" zichzelf onthoudt van alle evangelieverkondiging onder de Joden. Sterker nog, men is er tégen, zowel om theologische als om praktische redenen. Het heeft ons dan ook niet verwonderd dat ds. Abma zich uitspreekt tegen het gehoorde op de Israëldag. Wat ons wel heeft verbaasd is de scherpste waarmee hij dat doet en de toon die hij daarbij aanslaat. 'Als vriend' wil hij proberen het feilen te tonen van de wijze waarop de belangstelling voor Israël in een ander kerkverband zich openbaart. Nog voordat de lezer kennis kan nemen van het gesprokene in Veenendaal, wordt het oordeel reeds geveld: de Gereformeerde Gemeenten zijn bezig met een vorm van kolonialisme. Met demagogische bewoordingen wordt de toon gezet voor het verdere artikel. Daarin staat een aantal beschuldigingen, onwaarheden en insinuaties die ronduit grievend zijn. Slechts een enkel voorbeeld: 'In de angstige verwarring ten gevolge van de aanslagen door de Palestijnse zelfmoordcommando's kunnen de gereformeerde belijders hun slag slaan!' Deze opmerking is een stoot onder de gordel. Wij werpen de inhoud en suggestie die ervan uitgaat, verre van ons. God is onze Getuige dat we meelijden met een volk dat zozeer wordt geteisterd. Van nabij hebben wij de aanslagen meegemaakt, de slachtoffers ontmoet, hun tranen gezien, en we waren verstomd. De columnschrijver in *Christenen voor Israël aktueel* weet echter van geen ophouden. 'Wat een ongekend perspectief: een Gereformeerde Gemeente in Nazareth! Dit biedt de mogelijkheid voor de synodalen op te bieden tegen de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Noord-Amerika. Straks horen we dan over de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Israël. Daar had dominee Kersten nog niet van kunnen dromen.'

De waarheid in het geding

Het lust ons niet hier diep op in te

gaan. We laten de vraag nu maar rusten wat ds. Abma eigenlijk bedoelt met 'synodalen' en wat met 'Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Noord-Amerika'. Wij hebben geen enkele behoefte om in een blad als *De Saambinder* te gaan polemiseren en zeker niet om terug te slaan en ons te verlagen tot dit niveau. Het deputaatschap heeft in een uitvoerig schrijven aan "Christenen voor Israël" zijn verbijstering uitgesproken over het artikel van ds. Abma, met tal van voorbeelden aangetoond hoeveel feitelijke onjuistheden erin staan, nog eens uitgelegd waarom ook wij niet van *zending* onder Joden willen spreken en nochtans hun het Evangelie niet durven onthouden en ten slotte de vraag gesteld wat "Christenen voor Israël" wil doen om de schade te herstellen die door het artikel van ds. G. Hette Abma is ontstaan.

Het antwoord dat wij ontvingen was teleurstellend. Uit een schrijven van ds. J. de Vreugd, voorzitter redactieraad en bestuur Christenen voor Israël Nederland, bleek dat er geen rectificatie zou worden geplaatst. Een kroniekschrijver heeft nu eenmaal een zekere vrijheid om de dingen 'wat speelser, zelfs wat railleurend' te zeggen. Wel zou ds. De Vreugd in *Israël en de kerk* iets schrijven over de Gereformeerde Gemeenten en Israël. In dat stukje, dat inmiddels verschenen is, worden opnieuw karikaturen in leven gehouden. De Gereformeerde Gemeenten zouden 'zending in Israël' willen bedrijven. 'Moeten kerken zich beijveren om dependances in Israël op te richten?' zo vraagt ds. de Vreugd zich af.

Deze manier van schrijven maakt ons eigenlijk een beetje moe. "Christenen voor Israël" wil dat de waarheid over Israël niet wordt verdraaid in kranten en andere media. Dat willen wij ook. Maar laat men er dan ook voor zorgen dat de waarheid over anderen geen geweld wordt aangedaan in de kolommen van eigen organen. Ook de waarheid over 28 december. En evenzeer de waarheid over een kerkverband waar men met alle gebrek toch probeert het goede voor Jeruzalem te zoeken.

De waarheid van 1618-1619

Daar komt nog iets bij. Het was ds. Abma opgevallen dat de inhoud van de Dordtse Leerregels niet verzwe-

gen werd wanneer predikanten van het deputaatschap onderwijs gaven in Israël. Als hij daarover schrijft aan het eind van zijn artikel, lijkt het alsof hij de lachers op zijn hand probeert te krijgen. Deputaten hadden in sommige gemeenten tot hun vreugde gezien 'dat er veel overeenstemming was wat betreft *de levensstijl*. Daarom groeide het verlangen hen ook in te winnen voor *de steile leer*, vertolkt in de Canones van Dordrecht.' Door zo te schrijven wordt een bepaalde sfeer geschapen. Zeker, ook ds. Abma ziet wel wat in de waarheid die de Dordtse vadersen getracht hebben te verwoorden. Na een paar kniebuigingen in die richting kan hij echter niet laten om te spreken over 'een leerstellig systeem', 'een cultureel bepaald belijdenisgeschrift', etcetera. 'Degenen die zweren bij de Leerregels van Dordt, lezen deze belijdenis vaak vanuit een verkiezingsidee met alle funeste gevolgen van dien', zo doceert hij. 'In een gesloten systeem van de logica wordt het evangelie ingekapseld.'

We laten deze opmerkingen voor rekening van ds. Abma. Ze zeggen meer over de schrijver dan over degenen die hij denkt te moeten bestrijden. Kennelijk is hij bewogen met de arme kerkmensen die in dat "systeem" gevangen zitten én met de Joden die er nu ook mee worden belaagd. We vragen ons intussen wél af of juist die waarheid van Dordrecht het ds. Abma zo moeilijk heeft gemaakt eerlijk om te gaan met 'de waarheid van 28 december'. Zit het venijn niet in de staart? Wie moeite heeft met de leer van vrije en soevereine genade, zo treffend verwoord in de belijdenis van Dordt, zal ook moeite hebben met een kerkverband dat die belijdenis bemint en haar in alle bescheidenheid probeert te ontvouwen in haar arbeid onder Jood en heiden.

Ds. Abma kan overigens gerust zijn. Wij zullen die belijdenis nergens opdringen, ook niet in Israël. Zij geeft wel richting aan ons spreken en dient grondslag te zijn voor al ons bezig zijn. En als Joodse christenen er zelf om vragen, hebben wij geen vrijmoedigheid om haar achter te houden. Vragen Joden dan om zo'n geschrift? Jazeker, ook dat komt voor.

Het gebeurde in 1995 dat twee leden van het deputaatschap een werkbe-

zoek aan Israël brachten. Ze waren uitgenodigd om op verschillende plaatsen te spreken en bijbelstudies te houden. Ze werden ook verwacht bij een kleine gemeente die samenkwam in de oude stad van Jeruzalem. De twee broeders kenden echter de voorganger niet en hij kende hen niet. Toen ze het terrein van zijn kerk betraden, kwam de voorganger hun tegemoet. Met een onderzoekende blik keek hij hen aan. 'Zijn jullie van Dordrecht?' was zijn eerste vraag. 'Nee', zei één van de predikanten. 'Mijn medebroeder komt uit Hendrik-Ido-Ambacht en zelf woon ik in het oosten van het

land.' 'Dat bedoel ik niet', zei de jonge voorganger. 'Zijn jullie van Dordt 1618-1619?' Toen hoefden de twee bezoekers niet lang na te denken. 'Ja wij, van ganser harte!' Een brede glimlach van herkenning tekende zich af op het gezicht van de Messiasbelijdende Jood. 'Dan staat mijn preekstoel voor jullie open!' Ook daaraan moest ik denken na lezing van Abma's artikel. Als het goed is, zijn christenen voor Israël. Ze zijn niet minder voor de waarheid.

Ds. C. Sonneveld, secretaris van het Deputaatschap voor Israël

vlucht te nemen. Maar de oproep 'Geloof dat Christus voor u gestorven is' kan alleen gedaan worden aan degenen, die tot Hem de toevlucht nemen.

De keuze van Rouwendal voor Turretini laat zich wel verstaan. Steenblok kende deze internationaal bekende en onverdachte vertegenwoordiger van de Gereformeerde Orthodoxie goed. Zijn antwoorden vertonen overeenkomst met wat Steenblok later zou antwoorden. Steenblok vertaalt een enkele keer een passage van Turretini die duidelijke overeenkomsten vertoont met zijn verbondsofpvatting of haalt hem aan (blz. 55-56) Daaraan verbindt Rouwendal de conclusie dat Steenblok 'in ieder geval mede door Turretini beïnvloed is' (blz. 57). De voorzichtige bewoording maakt duidelijk dat de schrijver zich bewust is dat zijn argumentatie niet al te sterk is. Hij laat na om aan te geven of deze bewijsvoering op dit punt ook mogelijk is voor andere gereformeerde theologen, die Steenblok zeer overvloedig in zijn artikelen citeerde.

Steenblok en de oude gereformeerde theologen

Anderzijds is het wat spijtig dat de schrijver zich voor de periode van de Gereformeerde Orthodoxie beperkt tot een buitenlandse dogmaticus, die zijn gedachten ontvouwde binnen de beslotenheid van de academische wereld. Rouwendal beoogt in zijn studie immers de verheldering van de mening van Steenblok over het aanbod van genade in de prediking (blz. 2). De schrijver geeft bovendien in hoofdstuk acht een 'analyse' van Steenbloks preken (blz. 87-106). Dat doel en die samenhang hadden óók moeten leiden tot een beknopte schets van de wijze, waarop oude schrijvers als Joh. Beukelman, A. Comrie en A. Hellenbroek het aanbod van genade hebben verkondigd. Een man als Comrie, een theoloog van formaat, reikt in zijn *Eigenschappen* genoeg materiaal aan voor een korte schets als door mij bedoeld. Nu die schets in deze studie ontbreekt, is het niet goed mogelijk de prediking van het aanbod bij Steenblok tegen die achtergrond te plaatsen.

In de jaren rond '1953' was juist hét grote bezwaar van velen, dat de Goudse predikant op dit punt afweek

Het aanbod van genade en '1953'

(2)
De studie van P. Rouwendal over 'Het aanbod van genade' bevat een boeiende en inzicht gevende beschrijving van 'Controversen over roeping en verkiezing' in de loop van de kerkgeschiedenis. Het overzicht van tegenstellingen begint met Augustinus en eindigt met A. Kuiper en H. Bavinck. Niet minder dan elf figuren en ontwikkelingen komen zo binnen ons gezichtsveld. De schrijver laat daarmee zien dat de problematiek die Steenblok bezig hield, vroeger ook reeds aandacht heeft gekregen. Daarbij gaat het steeds om de vraag: als zowel verworpenen als verkorenen onder de prediking van het evangelie verkeren, kan dan aan beiden wel dezelfde boodschap van Gods genade worden gebracht? Anders gezegd: is er een aanbod van genade aan allen die onder het Woord verkeren?

Van Augustinus tot en met de Dordtse Leerregels

Augustinus had in de vroege kerk te maken met het opkomende semi-pelagianisme. God zou alle mensen zalig willen maken en zou hen daarom allen de genade aanbieden. De kerkvader antwoordde daarop ondermeer met het maken van het bekende onderscheid tussen de inwendige en de uitwendige roeping. In de beschrijving van Rouwendal trof mij opnieuw de zeer evenwichtige wijze,

waarop Calvijn het aanbod van de genade aan alle hoorders handhaaft (blz. 17-18). Het aanbod komt tot allen, zodat degenen die niet verlicht worden, geen excuus meer hebben. Hij roept allen tot bekering en geloof, maar brengt alleen de uitverkorenen tot het eeuwige leven door hen de bekering te schenken. Uiteraard staat de schrijver vrij uitvoerig stil bij de Dordtse Leerregels, die in hoofdstuk III en IV in artikel 9 aan de aanbidding van Christus door het evangelie een confessioneel karakter geven.

Turretini

Bij de behandeling van de Gereformeerde Orthodoxie in de 17^e en 18^e eeuw gaat Rouwendal vooral in op de visie van Francesco Turretini. Hij stelt in zijn *Institutio Theologiae Elencticae (1679-1685)* de vraag of God niet op een huichelachtige wijze handelt met degene die hij uitwendig roept en toch voorbij gaat. Turretini zal zich hier richten tegen de remonstranten. Hij ontkent dat God de zaligheid van de verworpenen bedoelt, maar Hij wijst hun met ernst de weg der zaligheid en belooft de zaligheid aan allen die deze weg inslaan. Het aanbod van de genade is hen niet absoluut gedaan, maar voorwaardelijk: de eis tot bekering en geloof. Ieder wordt geroepen om te erkennen dat Christus de enige Middelaar is en om tot Hem de toe-

van de bekende oude schrijvers. Ik besef dat de schrijver mijn vraag voor een deel indirect beantwoordt op blz. 67 en 71. Steenblok had geen bezwaar tegen het gebruik van het aanbod van genade door oude theologen, als dit maar in een voluit gereformeerde samenhang plaats vond, waarin wet en evangelie functioneerden. Maar als dat zo is, blijft wel de vraag open waarom het genoemde bezwaar tegen zijn eigen prediking desondanks bleef bestaan.

Het beginpunt van de problematiek in Nederland

Rouwental maakt inzichtelijk dat de verhouding tussen verkiezing en roeping en daarmee de prediking van het aanbod van genade eerst in de achttiende eeuw de gereformeerden onderling verdeelde. Hij noemt het Engelse hyper-calvinisme, dat het aanbod van genade afwees, omdat geloof en bekering onvoorwaardelijke gaven aan de uitverkorenen zijn. Rouwental toont overtuigend aan dat elk spoor van beïnvloeding door het hyper-calvinisme bij Steenblok ontbreekt (blz. 22). Een positie, tegenovergesteld aan het hyper-calvinisme, werd ingenomen door de Schotse Marrow-men, tot wie ondermeer de Erskines behoorden. Zij brachten een algemeen aanbod van genade. Ondanks zijn waardering voor de Marrow-men wees Steenblok dit algemene aanbod af. Het is een verdienste van het onderzoek van Rouwental, dat het ruime aandacht geeft aan de weinig bekende ontwikkelingen in ons land in het laatste kwart van de achttiende eeuw (blz. 24-27, 111-112). Het Amsterdamse gemeentelid J. van Woensel publiceerde in 1779 zijn boek *Zeedige bedenkingen, over de algemeene welmeenende aanbiedinge* (...). Eigenlijk beginnen daarmee de moeilijkheden in Nederland rond het aanbod van genade en de voortdurende verwarring over de inhoud van de gebruikte terminologie. Van Woensel keert zich tegen de voorstanders van het zogeheten 'evangelisch preken'. Rouwental is wat te summier in zijn informatie over dit laatste onderwerp. Het gaat om een door de Erskines beïnvloede stroming, onder meer vertegenwoordigd door de vroeg gestorven Rotterdamse predikant I. de Leeuw (1740-1775), ds. Th. A. Clarisse (1742-1792) die o.a. de gemeente van

Amsterdam diende en de bekende Utrechtse lerende ouderling Th. Avinck, die bevriend was met A. Comrie. Deze 'nieuwe predikwijze' moet worden gezien als een reactie op een verstandelijke versmalling van het aanbod bij een deel van de orthodoxie, die het heil in Christus alleen aanbood aan de uitverkorenen. Het rationele klimaat van de Verlichting die toen de samenleving doortrok, zal daaraan hebben bijgedragen.

De voorstanders van deze nieuwe predikwijze maakten naar de mening van Van Woensel een verkeerd gebruik van het aanbod. Zij zouden stellen dat ieder die het evangelie hoort, verplicht zou zijn om te geloven dat Christus hem of haar in de aanbieding *geschonken* wordt en is. Daarachter zou de gedachte schuil gaan dat God alle mensen zalig wil maken. Terloops zij opgemerkt dat een man als I. de Leeuw, schrijver van *Het geloof is deszelfs aard en vrugt verklaard* (1777) zich in deze typering niet geheel of helemaal niet zou hebben herkend. Het begin van de verwarring is er!

De invloed van Van Woensel

Het boek van Van Woensel werd na de Afscheiding voor de Gereformeerde Kerk in Nederland onder het kruis (1837-1869) dé bron waaruit men argumenten putte om die Chr. Afgescheidenen te bestrijden die een algemeen en welmenend aanbod van genade predikten. Zo kon W.W. Smit (1804-1846) bij Van

Woensel terecht toen hij in een brochure over zijn kerkelijke standpunt ook aandacht besteedde aan het aanbod van genade. De overeenstemming in denken tussen Van Woensel en Steenblok is frappant. Zo leren beiden dat 'aanbieden' als voorstellen moet worden opgevat (blz. 111-112). Steenblok was in het bezit van het uiterst zeldzame werk van Van Woensel. Rouwental toont echter aan dat Van Woensel geen invloed op zijn gedachtevorming heeft uitgeoefend. Steenblok droeg namelijk vanaf 1949 in de Goudse *Kerkbode* zijn persoonlijk gevoelen over het aanbod van genade in toenemende mate uit. Pas in januari 1953 citeert hij Van Woensel voor het eerst. Dat betekent dat niet van beïnvloeding gesproken kan worden. Wel ontmoette Steenblok in Van Woensel een directe geestverwant. Er blijven twee vragen over. Hoe was de ontwikkeling van zijn eigen gedachten? Wie heeft Steenblok dan wel beïnvloed?

Naschrift. In aflevering 1 van deze serie kwam een storende verschrijving voor in paragraaf 'De inhoud in hoofdlijnen'. Daar wordt gesproken over 'een schets van de ontwikkeling van de theologie van Steenblok gezien vanuit de gezichtshoek van de algemene genade'. Bedoeld is uiteraard: vanuit de gezichtshoek van het aanbod van genade.

Boskoop, ds. M. Golverdingen.

Isaïc da Costa (1798-1860)

Strijder in de volle wapenrusting Gods

(7)

In het isolement

In die dagen van strijd en bestrijding had de familie Da Costa het voorrecht Bilderdijk met 'zijne dierbare Egade' en hun enig overgebleven zoon Lodewijk Willem een tijd lang bij zich uit logeren te hebben. Er werd kennis gemaakt met diverse vrienden uit binnen- en buitenland die op bezoek kwamen en die zich verblijdden 'in de wederbrenging der drie verlorenen uit den huize Israëls.' Bilderdijk liet het zijn

Amsterdamse zielevrienden later weten: 'Ja, wy hebben dagen van zegening, van genadegevoel, van doorstroming der Christelijke liefde te uwent mogen genieten, die onvergeetbaar zijn.' De schrijver van de *Bezwaren* raakte gedurende lange tijd in het isolement en kon een eventuele benoeming tot een hoge ambtelijke functie, die hij gezien zijn kennis en talenten tegemoet kon zien, wel vergeten. De naam "Da Costiaan" werd een scheldwoord en ieder die van geestverwantschap

werd verdacht, was in de volksopinie gestigmatiseerd. Zelfs de latere kabinetssecretaris van de koning, Groen van Prinsterer, bleef hiervan naar eigen zeggen, niet gevrijwaard. 'Wie aan da Costa de hand reikte, werd van zamenspanning tegen verlichting en vrijheid verdacht. Dergelijke bijzonderheid kenmerkt den toenmaligen thans voor velen ongelooflijken graad der antipathie tegen ieder die bezwaren tegen den geest der eeuw had.'

Nieuwe publicaties

De publicatie van zijn *Bezwaren* vormde niet het eindpunt van Da Costa's aanval op de tijdgeest. Deze werd in 1824 voortgezet met *De Sadduceën*. De titel hiervan is programmatisch, aangezien in deze brochure de vrijzinnige tendensen in de kerk aan de kaak worden gesteld. Vervolgens verschenen nog werkjes over het karakter van Prins Maurits en over de rechtspleging van Oldenbarneveld, die uiteraard voldoende stof boden tot historische vergelijkingen. In zijn *Geestelijke Wapenkreet* uit 1825 werd zowel het betreurenswaardige verval in de kerk als de gevaarlijke geestelijke ontarding van ons volk onder woorden gebracht. In dit gedicht komt de bekende passage voor waarin Da Costa zijn blijmoedige verwachting uitspreekt voor de toekomst. Hierbij heeft hij niet alleen zijn hoop gesteld op het Nederlandse volk, maar ook voor het aan dit volk verbonden Oranjehuis:

*O Nederland! Gy zult eens weêr
Het Israël van 't Westen worden!
God zal uw kerk met licht omgorden,
Uw koningen met Davids eer!*

Bij de verklaring van deze zaak mag wel de aanwijzing van Groen van Prinsterer worden overwogen, die naast de door hem gestelde vraag tevens het kernachtige antwoord geeft: 'Nederland een tweede Israël? Niet bij gelijkstelling, maar bij vergelijking.' Deze historicus geeft hierop nog de volgende toelichting: 'De zegeningen van het Evangelie, niet bij uitsluiting, bij uitnemendheid aan Nederland verleend. Geen hoogmoed dit te beweren; grove ondankbaarheid dit te miskennen.' Da Costa's uitdrukking mag dan wat meer poëtisch gekleurd zijn, hij heeft uiteraard hetzelfde bedoeld als zijn vriend en geestverwant. Zijn Wapenkreet is één aansporing om

niet in de strijd te verflauwen, om niet te vertragen in prediking en gebed. Het is één oproep tot bekeering en wederkeer!

Toekomstvisie

Deze opvatting van Da Costa is niet los te zien van zijn visie op de toekomst, waarin een sterke gerichtheid op de eindtijd tot uitdrukking komt. De christen-jood was de overtuiging toegedaan dat de 'onvervulde prophezyen' in de belijdenisgeschriften onderbelicht waren gebleven. In zijn visie werd het als een tekort in de Nederlandse Geloofsbelijdenis aangemerkt dat de wederkomst van Christus uitsluitend onder het aspect van de oordeelsdag werd gezien, terwijl de keerzijde hiervan, 'de wederoprichting van het koninkrijk aan Israël' niet werd vermeld. Kennelijk is deze opvatting bij Da Costa niet alleen nauw verbonden met de te verwachte bekeering van de Joden, maar ook met die van een 'heerlijke kerkstaat' en de toekomstige wereldwijde verbreiding van het christendom. 'Da Costa was chiliast, op grond van bekende teksten uit de Openbaring, die hij niet wilde vergeestelijken', verklaart P.L. Schram. 'Zesduizend jaar na de schepping van de wereld zou het laatste duizendtal aanbreken: de periode van Christus' koninklijke heerschappij en rust en tevens glorie voor het Israël dat dan zijn Messias gevonden had.' Da Costa's (gematigd) chiliastische toekomstverwachting droeg overigens geen ander stempel dan dat van de meeste vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie als Jodocus van Lodenstein, Wilhelmus à Brakel en Theodorus van der Groe. Het behoeft niet te bevreemden dat een dergelijke gezindheid inzonderheid bij een tot het christendom bekeerde Jood werd aangetroffen.

Bijbellezingen

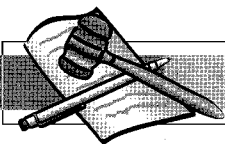
Het valt buiten het kader van deze beschrijving gedetailleerd op Da Costa's verdere levensloop in te gaan. Dat deze in menig opzicht belangwekkend is geweest, kan niet worden betwist. Zijn unieke betekenis zowel in literair als in theologisch opzicht staat niet ter discussie. Zijn door J.P. Hasebroek verzorgde drielidige en veelvuldig herdrukte uitgave *Komplete Dichtwerken* legt getuigenis af van zijn hoogwaardig dichterschap, al zullen zijn gedich-

ten evenals die van Bilderdijk destijds meer gelezen zijn dan tegenwoordig. Ook zijn door J.F. Schimsheimer uitgegeven *Bijbellezingen*, die in negen delen zijn verschenen, zijn voor geleerd en ongeleerd tot aan onze tijd niet zonder betekenis gebleken. Aan het ontstaan hiervan is een korte historie verbonden. Enige tijd na zijn overgang tot het Christendom was Da Costa voor een kleine kring van geestverwanten, onder wie ook Capadose en De Clercq, lezingen gaan houden over taalkunde en kerkhistorie. Tot het houden van bijbellezingen was hij destijds nog niet overgegaan. In de loop van 1826 ontving hij echter bezoek van de Zwitserse predikant A. Chavannes. Deze was vanwege de vervolgingen, die in het kanton Vaud (Waadland) tegen de als "sectaires" bestempelde kerkelijke verontrusten waren ontstaan, uitgeweken naar het westen. Voor een kring van geestverwanten sprak hij in het huis van Da Costa over de kerkelijke toestand in zijn vaderland, waar particuliere stichtelijke bijeenkomsten waren verboden.

Chavannes animeerde bij deze gelegenheid zijn gastheer, die erg onder de indruk van een en ander was geraakt, op zondagavond bijbelbesprekingen te gaan houden. Op deze wijze kwam Da Costa tot het besluit op zondagavonden zijn huis open te stellen voor die bijeenkomsten, waarvan Allard Pierson ons in zijn *Oudere Tijdgenoten* zulk een mooie beschrijving heeft gegeven. Velen, vooral ook "kleine luyden", vulden zondagsavonds het ruime vertrek waar een hoofdstuk uit de Bijbel werd besproken, terwijl er eveneens werd gebeden en gezongen. 'Men verdrong zich jaren achtereen, week aan week, des winters, in zijn zij- en binnenkamer: rijken en armen, geletterden en meer onkundigen,' schrijft Pierson. 'Die kamers van Da Costa, vol en meer dan vol; moeders, soms met haar kleinen op een stoof vóór zich...'. Schimsheimer was met zijn blinde vrouw steeds present. Hij hield voortdurend aantekeningen en verzorgde later de eindredactie van de Bijbellezingen.
(wordt vervolgd)

Barneveld,

W. van der Zwaag

Kerknieuws

Beroepen:

te Gorinchem:
ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;
te Moerkapelle:
ds. W. Harinck te Woerden;
te Zwijndrecht:
ds. J. Schipper te 's Gravenpolder.

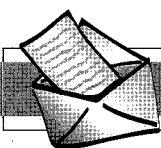
Bedankt:

voor Benthuisen:
ds. C. Hogchem te Barneveld;
voor Dirksland en voor Bodegraven:

ds. M. Karens te Werkendam;
voor Lisse: ds. W. Visscher te Amersfoort;
voor Spijkenisse i.c.m. Hoogvliet: ds. R. Kattenberg te Arnhem.

JAARBOEK GEMEENTE KAMPERLAND

Vanaf heden is de scriba:
Ouderling P. Boogaard
Noordstraat 7
4493 AE Kamperland
Tel./Fax 0111-373785 (blz. 182)

Berichten

KONINKLIJKE ONDSCHIEDINGEN

• Op 29 april ontving de heer J. Koetsier, lid van onze gemeente, uit handen van de burgemeester van Nunspeet een koninklijke onderscheiding, waarmee hij werd benoemd tot Ridder in de orde van Oranje Nassau. Zowel in de gemeente van Kampen als in Tricht-Geldermalsen, waar de heer Koetsier eerder woonde, heeft hij zich ingespannen voor kerk en school. Zijn bestuurlijke kwaliteiten en inzichten heeft hij op allerlei terrein mogen aanwenden. Op 16 april j.l. nam hij afscheid als algemeen directeur van Erdee Holding. Wij willen de heer Koetsier van harte gelukwensen met de ontvangen koninklijke onderscheiding. Het is een eer als dit ons te beurt valt. Evenwel zal deze onderscheiding eenmaal weer moeten worden ingeleverd. Van groter waarde is echter hetgeen de HEERE de Zijnen uit genade schenkt. De door Christus verworven en aan een verloren zondaar geschonken goederen des heils verduren de eeuwigheid. Deze goederen moge de heer Koetsier ook ten deel vallen. Namens de kerkenraad van de gemeente Nunspeet.

J. van Buuren, scriba

• Op 29 april is de heer F. van den Brink, die recentelijk vanuit Veenendaal naar onze gemeente overkwam, door Hare Majesteit koninklijk onderscheiden. De versierselen behorende bij Lid in de orde van Oranje Nassau werden hem door de burgemeester van Veenendaal opgespeld. De volkomen verraste heer Van den Brink werd onderscheiden voor het vele werk verricht in de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal. Daarvoor diende hij 7 jaar de gemeente van Rotterdam-Centrum in het ambt van diaken. Sinds 1977 was hij ouder-

ling in Veenendaal, terwijl hij er ruim 20 jaar als scriba fungeerde. Naast de huisbezoeken gaf hij ook catechisaties. Verder verzorgde zijn vrouw jarenlang de kerkbode van de gemeente Veenendaal. Dan te bedenken dat een exemplaar ervan wel 50 pagina's kan beslaan, is het niet teveel gezegd dat het echtpaar Van den Brink in de kerkelijke gemeente van Veenendaal gedurende een reeks van jaren een zeer werkzaam echtpaar was.

In de burgerlijke samenleving heeft de heer Van den Brink zijn sporen verdiend. Hij ontving zijn opleiding aan de Driestar, destijds nog in Krabbendijke, later in Gouda, en voltooide aan de Rijksuniversiteit te Utrecht zijn doctoraalstudie Nederlands. Verder is hij nog steeds bureausecretaris van de Stichting initiatieven Bestuursadvisering (Stichting IBA). Kerkenraad en gemeente willen hem van harte feliciteren met deze onderscheiding. Menselijke eer is tijdelijk; bekleed te zijn met de gerechtigheid van Christus is een onderscheiding die eeuwigdurend is. Wij wensen het echtpaar Van den Brink toe nog lange jaren te delen in de goedgunstigheden waarvan we lezen in Psalm 115 vers 13 en 14: "Hij zal zegenen, die den HEERE vrezen, de kleinen met de groten. De HEERE zal den zegen over ulieden vermeerderen, over ulieden en over uw kinderen.

De kerkenraad van Zeist

• Dinsdag 29 april j.l. is onze ambtsbroeder J. Bonhof benoemd tot lid in de orde van Oranje Nassau. Deze koninklijke onderscheiding werd hem uitgereikt door de burgemeester van Lelystad i.v.m. zijn jarenlange inzet binnen diverse organisaties van o.a. kerk en school. Zo is hij vanaf de instituering van de Gereformeerde Gemeente van Lelystad, 18 april 1973, scriba van de gemeente. Sinds 1979 is hij tevens scriba

van de classis Kampen, en door de classis verschillende keren afgevaardigd naar een meerdere vergadering.

Vanaf 1996 is hij voorzitter van de St. tot financiële hulpverlening aan instellingen in de Part. synode Oost. Al dit werk mag Bonhof in bescheidenheid, met deskundigheid en nauwgezetheid doen. Het is de Heere die onze broeder hiervoor de gaven, de krachten en de liefde geeft. Door 's Heeren genade mag het dan ook zijn: "Zijn naam moet eeuwig eer ontvangen."

De felicitaties voor deze koninklijke onderscheiding doet de kerkenraad gepaard gaan met het gebed, voor onze broeder, zijn vrouw, hun gezin en de gemeente.

"Uw goedertierenheid, HEERE! zij over ons; gelijk als wij op U hopen."

Kerkenraad Lelystad

• Onze medebroeder, ouderling C. Kayim, is op dinsdag 29 april j.l. koninklijk onderscheiden tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Van harte hopen wij als kerkenraad dat hij de hoogste onderscheiding van de Koning der koningen uit genade mag ontvangen.

De kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente te Elspeet

• Mevr. P.W. Rebergen, lid van onze gemeente te Veenendaal is voor haar vrijwilligerswerk koninklijk onderscheiden tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Zij was onder meer betrokken bij de oprichting van Helpende Handen en heeft 27 jaar in het bestuur van deze vereniging gezeten. Tevens was zij vanuit onze gemeente 15 jaar contactpersoon voor Helpende Handen. We feliciteren haar van harte met deze onderscheiding en wensen haar bovenal de zegen des Heeren toe.

De kerkenraad

• Op 29 april ontving dhr. L.B.K. Schalkoort uit handen van burgemeester Van Veelen een koninklijke onderscheiding. Hij werd benoemd als lid in de Orde van Oranje Nassau. Dit ereteken mocht hij ontvangen vanwege het jarenlange voorzitterschap van de plaatselijke Joh. Calvijnschool alsmede voor het dienen in de kerkenraad als ouderling gedurende een reeks van jaren. Wij wensen onze broeder niet alleen toe dat de Heere hem ook in het toekomstige Zijn onmisbare ondersteuning en zegen zou willen schenken, maar meest dat Hij met al de ontvangen gaven en weldaden in zijn Weldoener mag eindigen, Die alleen de eer toekomt.

De kerkenraad van de
Geref. Gemeente Leerdam

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL HOUDT STUDIEDAG

Het Deputaatschap voor Israël houdt traditiegetrouw op de vrijdag na Hemelvaartsdag de jaarlijkse studiedag. Ditmaal is dat op Deo Volente 30 mei in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Gouda, Ronsseweg 1-3. De bijeenkomst begint om 10.00 uur en is rond 16.00 uur afgelopen.

Het thema is deze keer ontleend aan de zogenaamde bloedtekst "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen" (Mattheus 27:25).

We hopen op deze dag een bijzondere gast in ons midden te hebben, namelijk David Zadok uit Israël. Hij zal over de aangrijpende woorden uit Mattheus 27 spreken vanuit Joods-christelijk perspectief. Ds. C.J. Meeuse en ds. C. Sonneveld zullen de tekst benaderen respectievelijk vanuit de exegese en de kerkgeschiedenis. De bijeenkomst wordt afgesloten met een forumdiscussie onder leiding van ds. W. Visscher.

Deelname kost 5 euro, te voldoen bij binnenkomst. Bij de prijs is een lunch inbegrepen. Opgave voor deze dag kan bij het Deputaatschap voor Israël, Postbus 400, 3440 AK Woerden, tel. 0348-489929, e-mail: dep-israël@cbgg.nl.

ZENDINGSAVOND WOERDEN

Op D.V. woensdag 21 mei 2003 organiseert de plaatselijke zendingscommissie van Woerden een zendingavond in de grote zaal van de Bethlehemkerk aan de Oudelandseweg 50 te Woerden. Om 19.30 uur zal ds. W. Harinck de avond openen. Daarna zal de heer J. Commelin aan de hand van dia's spreken over "Zendingwerk onder de moslims... een onmogelijkheid?" Na het forum zal de sluiting zijn. Er zal een collecte worden gehouden voor Guinee en dan voor uitdeelmateriaal voor feestdagen en jaarwisseling.

MAGAZIJN BOND VAN ZONDAGSSCHOLEN

Het magazijn van de bond verhuist naar een nieuw adres. Er komt een nieuwe beheerder. Tot 16 mei kunnen belanghebbenden nog terecht bij de familie Van Mourik in Benthuizen, maar vanaf 2 juni is dat bij de heer J. de Pater. Zijn adres, waar ook het nieuwe magazijn gevestigd wordt, is Vijverlaan 572, 2925 VN Krimpen aan den IJssel. Telefoon: 0180-524132, e-mailadres: joh.depater@rdnet.nl.

U begrijpt dat er twee weken (de weken 21 en 22) nodig zijn om te kunnen verhuizen. Het bestuur hoopt u met de nieuwe beheerder even prettig van dienst te kunnen zijn als dat het geval was met de familie Van Mourik.

+16 DISTRICTSBIJEENKOMST IN TERNEUZEN

Na de bijeenkomsten over de Doop (15 februari) en belijdenis doen (Tweede Paasdag), houden we nu een avond over het Heilig Avondmaal op D.V. zaterdag 24 mei 2003. Spreker: ds. C. Harinck. Onderwerp: Avondmaal, ook voor mij?! Plaats: Kerk Gereformeerde Gemeente, Frans Halslaan 1, Terneuzen. Aanvang: 19.30 uur.

ZANGAVOND RIDDERKERK

D.V. zaterdagavond 17 mei 2003 wordt een zangavond gehouden in de "Bethelkerk" van de Gereformeerde Gemeente, Anjerstraat 2, ten bate van de Stichting Ontmoeting. Hieraan werken mee: Gem. Koor "Soli Deo

Gloria", Jeugdkoor "Comt nu met sangh" en jongerenkoor "Laudate Deum". De heer L. Terlouw heeft de leiding en zal een meditatie verzorgen. Aanvang: 19.00 uur.

ZENDINGSMARKT

De vrouwenvereniging FéBé en de Zendingcommissie van de Gereformeerde Gemeente Rotterdam-Zuid organiseren weer de jaarlijkse "Zendingmarkt" in de 's Gravendeelstraat op zaterdag 24 mei 2003 van 10.00 t/m 14.30 uur. Er is van alles te koop en te doen. Er zijn ook kinderactiviteiten.

EXCURSIE UDDEL

Op D.V. woensdagavond 4 juni a.s. houdt de afdeling Oost een excursie naar het Laycock-orgel in de Jacobus Fruyter Scholengemeenschap in Uddel. Het betreft hier een oorspronkelijk uit Engeland afkomstig orgel.

Gastheer (tevens leraar aan genoemde school) is deze avond ons lid Pieter Rouwendal. Hij zal het orgel voor ons demonstreren, waarna er aansluitend gelegenheid zal zijn om zelf het orgel te bespelen.

Ook willen wij de mogelijkheden voor het begeleiden van de samenzang graag in de praktijk brengen. Verzoeken om een psalmboekje mee te nemen. Rond 22.00 uur willen wij de avond besluiten. Gelet op het specifieke karakter van dit instrument verdient het aanbeveling om hier bij de muziekkeuze rekening mee te houden, dan wel zich van tevoren de noodzaak/mogelijkheden tot vertaling van andere muzieksoorten te realiseren. De excursie begint om 19.30 uur en zal informeel van karakter zijn. U vindt de school aan de Garderenseweg 37-43 in Uddel.

Aalt Leusink

VERKOOPMARKT TE WOERDEN

Op D.V. zaterdag 24 mei zal de jaarlijkse verkoopmarkt gehouden worden op de parkeerplaats bij de Bethlehemkerk te Woerden (Oudelandseweg). Het thema van deze dag is 'Zorg voor leven'. De opbrengst zal bestemd zijn voor de VBOK (Vereniging ter Bescherming van het Ongeboren Kind), een gezamenlijk project van de Zending Gereformeerde Gemeente en Bijzondere Noden inzake een aidsproject in Sudan en Stichting Kuria in Amsterdam.

Er is van alles te doen voor jong en oud. Ook voor de kinderen. Voor de kleine kinderen is er een crèche. De markt begint om 9.00 uur en zal om 15.00 uur eindigen.

BOND VAN VROUWENVERENIGINGEN

Op D.V. dinsdag 20 mei zal een Regionale Vergadering gehouden worden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Elspeet. De aanvang is om 19.30 uur, sluiting om ca. 22.00 uur. De leiding van deze avond berust bij Ds. A. Vermeij.

Ouderling W. Visser uit Nunspeet hoopt een referaat te houden over "Moeder in het gezin".

Tijdens deze avond zal een collecte gehouden worden, bestemd voor de vakantieweken

die door de Vrouwenbond georganiseerd worden voor mensen met een handicap. Naast de verenigingen zijn ook belangstellenden hartelijk welkom.

VERKOOPDAG TE MIDDELHARNIS

D.V. 14 juni zal op het terrein van de CSG Prins Maurits in Middelharnis een verkoping worden gehouden. De opbrengst is voor de verbouw van het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Middelharnis. De verkoping is van 9.30 tot 15.00 uur. Op deze dag proberen wij voor u ruim 40 kramen te vullen. Ook zal een gedeelte van de kramen bestemd zijn voor een zgn. rommelmarkt.

DATHEEN SAMENZANGAVOND TE THOLEN

Op D.V. zaterdag 24 mei a.s. organiseert stichting "Musica Sacra" een Datheen samenzangavond in de Grote Kerk te Tholen. Het programma zal, zoals gebruikelijk, bestaan uit het gemeenschappelijk zingen van psalmen naar de berijming van Petrus Datheen. De collecte die zal worden gehouden is bestemd voor het Deputaatschap voor Israël. De meditatie wordt verzorgd door ds. A.A. Brugge uit Scherpenisse. De toegang is vrij. Aanvang: 19.30 uur.

DOVENDIENST TE HARDINXVELD-GIESSENDAM

Ds. W.J. Karels hoopt op D.V. zaterdag 24 mei voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Buitendams 118 en vangt aan om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

KOOR- EN SAMENZANGAVOND 'S-GRAVENZANDE

Op D.V. donderdag 22 mei 2003 om 19.45 uur in de Westerkerk van de Gereformeerde Gemeente Obrechtlaan 21. Met medewerking van: "Vox Humana" gemengd koor uit Krimpen a/d IJssel; "Vox Humana" jeugdkoor uit Krimpen a/d IJssel; "Deo Favente" gemengd koor uit Zoetermeer; "Soli Deo Gloria" gemengd koor uit 's-Gravenzande. De collecte is bestemd voor de "Kinderkampen in de Oekraïne". Deze avond gaat uit van de Ring West Nederland.

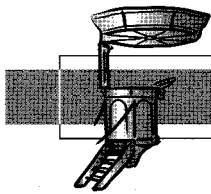
GEMEENTE-EVANGELIESATIE-AVOND CAPELLE A/D IJssel-MIDDELWATERING

Jaarlijkse gemeente-evangelisatieavond in de Elimkerk van Capelle a/d IJssel-Middelwatering op donderdag 22 mei. Aanvang 19.45 uur. De heer J. Krijgsman zal voor ons spreken over zijn ervaringen met het Evangeliesatiewerk in Amsterdam. De avond staat onder leiding van ds. W. Silfhout.

De Evangelisatiecommissie van Capelle a/d IJssel-Middelwatering

ZENDINGSAVOND H.I. AMBACHT

D.V. 22 mei zendingserkdienst. Hierin hoopt voor te gaan ds. J.J. Tanis. Aanvang 19.30 uur.

Predikbeurten

ZONDAG 18 MEI 2003

Aagtekerke 9.30 en 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 18.30 uur ds. Tuinier; Alphen a/d Rijn 15.30 uur stud. Terlouw; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Berkenwoude 9.45 en 19.00 uur stud. De Heer; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur stud. Terlouw; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 17.30 uur ds. Paul; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Brugge; Doetinchem 11.15 en 15.30 uur leesdienst (Meestersstraat 2); Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 14.30 uur ds. L. Blok; Enter 19.00 uur ds. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Moens; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; Groningen 9.45 en 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 19.00 uur ds. P. Mulder; Hendrik-Ido-Ambacht 14.30 uur ds. De Wit; Hoogeveen 19.00 uur ds. J. Beens; Houten 11.00 en 16.30 uur leesdienst; Kampen 9.30 uur ds. Tuinier en 19.00 uur ds. Meeuse; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 10.00 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur stud. G. Pater; Kortgene 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Krabbendijke 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Leerdam 15.00 uur ds. M. Karens; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Lelystad 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort; Marknesse 9.30 en 14.30 uur ds. J. Beens; Middelburg-Centrum 18.30 uur ds. Kleppe; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.00 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Mijdrecht 15.30 uur stud. Bakker; Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Verweij; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur stud. Bakker; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nunspeet 15.00 uur ds. Hakvoort; Oostburg 19.00 uur ds. C. Harinck; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Oudemirdum 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Poederoyen 14.30

uur ds. Melis; Poortugaal 9.30 uur ds. Baaijens en 14.30 uur ds. P. Mulder; Poortvliet 18.30 uur stud. G. Beens; Rheden 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 19.00 uur ds. Schot; Rijssen-Noord 9.30 uur (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 18.30 uur (H.D.) ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 en 14.30 uur stud. G. Beens; Rotterdam-Alexanderpolder 19.15 uur ds. Van der Net; Rotterdam-Centrum 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rotterdam-Zuid 16.30 uur ds. Baaijens; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. Bac en 19.00 uur ds. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. P. Blok; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. J. de Pater; Spijkenisse 10.00 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. P. Mulder; Stolwijk 15.00 uur stud. De Heer; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 19.00 uur ds. Visscher; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 19.15 uur ds. Sonneveld; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 10.00 uur ds. Paul; Vlissingen 15.00 uur ds. Van Gelder; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Wemeldinge 15.00 uur ds. Moens; Werkendam 11.15 en 18.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Westkapelle 18.30 uur ds. Neele; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 9.30 uur ds. Kleppe en 14.30 uur ds. Tanis; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Boogaard; Zoetermeer 15.30 uur ds. W. Harinck; Zwijndrecht 14.30 uur ds. Van Krimpen.

DINSDAG 20 MEI 2003

Berkenwoude 19.30 uur ds. Kattenberg; Dinteloord 19.30 uur ds. Hakvoort; Haarlem 19.30 uur ds. W.J. Karels; Kruiningen 19.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. Van der Net; Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Gelder; Poederoyen 19.30 uur ds. Kleppe; Ridderkerk 19.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. F. Mulder; Scherpenisse 19.30 uur ds. Schot (voor de zending); Zwijndrecht 19.30 uur ds. De Wit.

WOENSDAG 21 MEI 2003

Delft 19.45 uur ds. Meeuse; Dirksland 19.30 uur stud. G. Pater; Doetinchem 19.30 uur ds. Schreuder; Enter 19.30 uur stud. Bakker; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels (bijbellezing); Hoogeveen 19.30 uur ds. Sonneveld; Meeuwen 19.30 uur ds. Hogchem;

Oostvoorne 19.30 uur ds. M. Karens; Ouddorp 19.30 uur ds. Silfhout; Poortvliet 19.30 uur ds. Van Dieren; Puttershoek 19.30 uur ds. Verweij; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Schot; Scherpenzeel 14.15 uur (huw. bev.) ds. F. Mulder en 19.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. Verweij; Westkapelle 19.30 uur ds. J. Beens; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Van Krimpen.

DONDERDAG 22 MEI 2003

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Moens; Genemuiden 19.30 uur ds. M. Karens; Gorinchem 19.30 uur ds. Mondria; Goudswaard 19.30 uur ds. J. de Pater; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Schipper; Hendrik-Ido-Ambacht 19.30 uur ds. Tanis; Hoofddorp 19.30 uur stud. Terlouw; Kampen 19.30 uur ds. W. Harinck; Krimpen a/d IJssel 19.30 uur ds. Schot (bijbellezing); Mijdrecht 19.30 uur ds. Verweij; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Veenendaal; Opheusden 19.30 uur ds. De Wit (afsluiting verenigingsseizoen); Poortugaal 19.30 uur ds. Brugge; Ridderkerk-Slikerveer 19.30 uur ds. Paul; Scherpenzeel 14.00 uur ds. F. Mulder (huw. bev.); Sint Annaland 19.30 uur ds. J. Beens; Sprang-Capelle 14.00 uur ds. J. de Pater (huw. bev.); Tricht-Geldermalsen 19.30 uur stud. G. Beens; Veenendaal 14.00 uur ds. Sonneveld (huw. bev.); Zaandam 19.30 uur ds. Tuinier; Zwolle 19.30 uur ds. Hakvoort.

VRIJDAG 23 MEI 2003

Moerkapelle 14.30 uur ds. Bac (huw. bev.).

ZATERDAG 24 MEI 2003

Hardinxveld-Giessendam 15.00 uur ds. W.J. Karels (dovendienst).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur. Op 18 mei 's morgens evangelist G. Baan en 's middags evangelist J. Krijgsman.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Bijbelcursussen elke dinsdag vanaf 18.30 uur.

Dagje Amsterdam? Kom dan ook eens naar Simon de Looier. Hartelijk welkom op dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Lecuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkels van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Psalm 91:1

Bedroefd delen wij u mede dat de Heere tot Zich heeft genomen mijn innig geliefde man, onze zeer geliefde vader, groot-en overgrootvader

ADRIAAN MOENS

echtgenoot van Sanderina Gerritje Moens-Arnoldussen

in de leeftijd van 81 jaar.

Zwaar valt ons dit verlies.

Rhenen: S.G. Moens-Arnoldussen
Ford Macleod: J.N. Moens
J.S. Moens-Arnoldussen
Goes: G.J.N. Moens
J.H. Moens-Bobeldijk
Veenendaal: N.P. Moens
J.M. Moens-Koster
Apeldoorn: P.J.M.S. Vergunst-Moens
D. Vergunst
Chilliwack: A.A. Moens
M.J. Moens-Lobbezoo
Rhenen: P.W. Moens
J.J. Moens-van den Brink
Klein- en achterkleinkinderen

5 mei 2003
Cuneralaan 80
3911 AD Rhenen

De begrafenis heeft vrijdag 9 mei j.l. plaatsgehad op de Algemene Begraafplaats "Larikshof" te Rhenen.

"en Zijn dienstknechten zullen Hem dienen"
Openb. 22:3b

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet geeft met ontroering kennis van het overlijden van haar geliefde oud-herder en leraar

DS. W. HAGE

in de leeftijd van 91 jaar.

Van 1954 tot 1958 heeft hij de gemeente met de liefde van zijn hart en de hem geschonken gaven in getrouwheid mogen dienen.

De Heere sterke de achtergebleven familie in dit verlies en Hij heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad,
J.T. van den Berg, preses
J. van Buuren, scriba

Nunspeet, 8 mei 2003

*"k Heb and'ren al de rechten van Uw mond,
met lust verteld, hen vlijtig onderwezen".*
Psalm 119:7 ber.

De kerkenraden van de Gereformeerde Gemeente Middelburg-Centrum en Middelburg-Zuid geven met droefheid kennis dat de Heere tot Zich heeft genomen haar geliefde oud-herder en leraar

DS. W. HAGE

op de leeftijd van 91 jaar.

Van 1958 tot 1962 heeft hij onze gemeente met liefde en de hem geschonken gaven in getrouwheid mogen dienen.

Dat de Heere zijn arbeid onder ons tot een eeuwige zegen stelle.

Namens de kerkenraden van Middelburg-Centrum en Zuid,
M.F. Hus, preses   Ds. M.J. van Gelder, preses
B. Sturm, scriba   I. Heijboer, scriba

Middelburg, 10 mei 2003

Hiermede vervullen wij onze droeve plicht u ervan in kennis te stellen, dat door de Heere uit dit leven is weggenomen, in de Hope des Eeuwigen Levens, Zijn dienstknecht, onze zeer geliefde zwager en oom

WILLEM HAGE

sinds 1979 weduwnaar van Maria Cornelia den Engelsman
(in leven emeritus-predikant van de
Gereformeerde Gemeenten)
Ridder in de orde van Oranje Nassau

in de gezegende leeftijd van 91 jaar.

*Wij zijn erkentelijk voor de liefdevolle verzorging in
zorgcentrum "Rehoboth".*

Uit aller naam,
Familie den Heijer

Goes, 8 mei 2003
zorgcentrum "Rehoboth".

Correspondentieadres: M. de Visser
Nieuwediep 15
4465 AA Goes

De begrafenis heeft maandag 12 mei plaatsgevonden op de algemene begraafplaats te Goes.

*Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord Gods
gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aan-
schouwende de uitkomst hunner wandel.*

Hebreeën 13:7

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Krabbendijke kennis genomen dat de Heere tot Zich heeft genomen haar geliefde oud-herder en leraar

DS. W. HAGE

in de leeftijd van 91 jaar.

Van 1966 tot 1972 heeft hij met liefde en met de hem geschonken gaven onze gemeente mogen dienen.

De Heere ondersteune de achtergebleven familie in dit grote verlies.

Namens de kerkenraad,
Ds. A. Verschuure, preses
A.W. Koole, scriba

Krabbendijke, 8 mei 2003

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam-Centrum, daarin begrepen de voormalige gemeente te Rotterdam-West, kennis genomen van het overlijden van zijn geliefde oud-herder en leraar

DS. W. HAGE

in de leeftijd van 91 jaar.

Van 1975 tot 1980 heeft hij in de voormalige gemeente van Rotterdam-West, met de hem geschonken gaven, in alle getrouwheid Gods Woord mogen zaaien. De Heere Zelf doe dat zaad nog rijke vruchten dragen, tot eer van Zijn grote Naam! Hij heilige de roepstem die ook uit dit sterven tot ons komt aan onze harten en gedenke de achtergebleven familiebetrekkingen in dit grote verlies.

Namens de kerkenraad voornoemd,
J. Blokland, preses
M. Boot, scriba

Namens de voormalige kerkenraad,
Geref. Gem. te Rotterdam-West
A.R. Deelen

*"Gedenkt uwer voorgangers, die u het
Woord Gods gesproken hebben..."*

Hebreeën 13:7a

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Kruijningen geeft met droefheid kennis van het overlijden van haar geliefde oud-herder en leraar

DS. W. HAGE

in de leeftijd van 91 jaar.

Als predikant heeft hij onze gemeente mogen dienen van 1980-1986 en van 1989-1995. Daarna heeft hij tot november 1996 als emerituspredikant Gods Woord nog mogen uitdragen. De Heere sterke de achtergebleven familiebetrekkingen en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad,
D.M. van de Vreede, preses
G. Fijan, scriba

Kruijningen, 8 mei 2003

Het Deputaatschap ter behartiging van de belangen van De Saambinder vernam met droefheid het overlijden van de oud-deputaat

DS. W. HAGE

Van 1969 tot 1993 heeft hij ons Deputaatschap gediend en van waardevolle adviezen voorzien. Een aantal jaren heeft hij als voorzitter de vergaderingen geleid. Wij mogen geloven dat hij ingegaan is in de vreugde zijns Heeren. Van harte wensen we zijn familiebetrekkingen toe dat de Heere hen zal ondersteunen in dit grote verlies. Moge de gedachtenis van deze rechtvaardige tot zegen zijn.

Namens het Deputaatschap: Ds. M. Karens, voorzitter
B. Agteresch, secretaris

Namens de redactie: Ds. A. Moerkerken, hoofdredacteur
Ds. G.J. van Aalst, redacteur
J. Honkoop, administrateur

**AMBACHTELIJK,
NATUURLIJK**

KROON
NATUURSTEEN

VLOEREN - TRAPPEN - GEVELS
Energieweg 8c • 4231 DJ Meerkerk
Tel. +31(0)183-354225 • Fax +31(0)183-354375
www.kroonnatuursteen.nl • email: info@kroonnatuursteen.nl
openingstijden showroom: di-vr: 09.30-17.00 uur, za 09.30-15.00 uur

**Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv**

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

**KLASSIEKE
ORGELS**

Hoofddealer van *Johannus,
Eminent, Ahlborn,
Sweelinck, enz.*

**Stolk
orgels**

Tel.: 0180 - 31 56 52
Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbedijk, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

**TE KOOP GEVRAAGD:
Theologische boeken**

Tel. 0577-401065

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

Begrafenisonderneming L. STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. - Geen crematies -

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streeppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:
Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak - service aan huis

De kerken zijn verdeeld, helaas... maar van Nederlands Hervormd tot Oud-Gereformeerd zijn we wel één in de hulp aan dak- en thuislozen.

Lees hierover meer in het nieuwe blad 'Kerkelijke Ontmoeting', speciaal voor ambtsdragers.

Met onder andere daarin:

- Artikel over pastoraal werk onder dak- en thuislozen;
- Impressie waarom predikanten en gemeenteleden uit verschillende kerken zich inzetten voor Ontmoeting;
- Informatie voor de gemeenteleden.

Geïnteresseerd? We sturen u graag een exemplaar toe.

Stichting Ontmoeting
Postbus 25110
3001 HC Rotterdam
tel. 010-4257677
info@ontmoeting.org
www.ontmoeting.org

Ontmoeting

Rabobank 3876.69.140
Postbus 2600356

Uitgesneden teksten div. modellen
G. v.d. Dikkenberg, Munnikenweg 11,
3905 MD Veenendaal, tel. 0318-540252

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
500 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

**Identiteit
Kwaliteit!**

Tel (0342) 42 23 24

Buro, Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Deputaatschap voor Israël organiseert studiedag over de 'bloedtekst'

Op DV **vrijdag 30 mei**, de dag na Hemelvaart, vindt een bijzondere bijeenkomst plaats. Het Deputaatschap voor Israël wil dan samen met u en jou nadenken over de zogenaamde bloedtekst uit Mattheüs 27: 'Zijn bloed *come* over ons en onze kinderen' (vers 25).

Deze studie dag wordt, zoals gebruikelijk, gehouden in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Gouda aan de Ronsseweg 1-3. De bijeenkomst begint om 10.00 uur en is rond 16.00 uur afgelopen. Vanaf 09.30 uur is er ontvangst met koffie. In de pauze is er ruimschoots tijd voor ontmoeting.

Sprekers zijn:

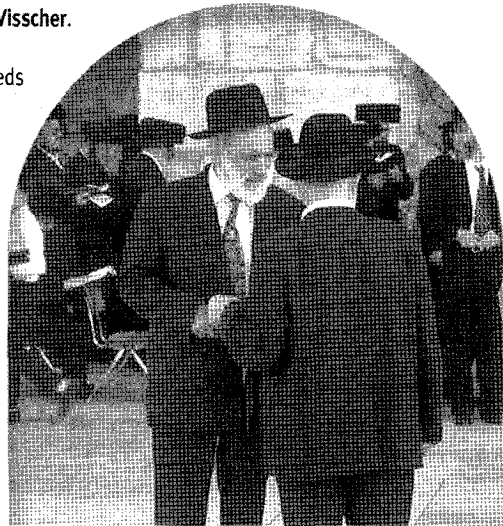
- **Ds. C.J. Meeuse** (exegetische inleiding)
- **Ds. C. Sonneveld** (kerkhistorische terugblik)
- **Ouderling David Zadok uit Israël** (bijdrage vanuit Joods-christelijk perspectief)

- De bijeenkomst wordt afgesloten met een forum-discussie onder leiding van **ds. W. Visscher**.

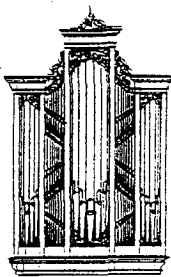
Veel belangstellenden gaven zich reeds op om deze dag mee te maken.

Ook u/jij bent van harte welkom!
Deelname kost 5 euro, te voldoen bij binnenkomst. Bij de prijs is een lunch inbegrepen.

Opgave voor deze dag bij het Deputaatschap voor Israël,
Postbus 400, 3440 AK Woerden,
tel. 0348-489929, fax 0348-483954
e-mail: dep-israel@cbgg.nl

*Orgelmakerij
Boogaard*

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

Geluid zoals het hoort!

**Professionele geluidsinstallaties
Professionele cd producties
Ringleiding/inbeisystemen**

internet: www.vangelderelektronica.nl
email: vge@vangelderelektronica.nl
tel: 0592 415 509

SHG

Stichting Hulpverlening in Gezinnen
Uitgaande van de Ger. Gem in Ned.

**Rijksgediplomeerde
Kraamzorg**

Wij verlenen graag hulp aan
die gezinnen waar geen TV
aanwezig is, en waar aan tafel
gelezen wordt uit de

Statenvertaling.

Om teleurstelling te voorkomen graag
tijdig aanmelden, dagelijks bereikbaar.
tel. 033-2774547 of 0346-264595

**Gezins-Bejaarden- en Ziekenzorg
TEL. SPREEKUR**

alle werkdagen van 8.30 - 10.30 uur
en vrijdagavond van 19.00 - 20.00 uur
Tel. 0166 - 652605

een informatiebrochure is gratis verkrijgbaar.

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Begrafenis Verzorging Tollenaar
van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Te huur **ruime vakantiewoning**
in **Zuid-Alberta**, Canada,
omgeving van Lethbridge.
Prachtig gelegen, uitzicht op rivier,
prairie en Rocky Mountains,
dichtbij dorp en kerken.
Voor inlichtingen 00-1403-553-4023.
Hollands sprekend.

begrafenisverzorging **T. den Hollander**

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam, Gouda, den Haag
en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Te koop in Hoewelaken
Goed onderhouden **HOEKWONING**
met carport op 226 m2 grond. Nabij
centrum en op loopafstand van refor-
matorische scholen.
Vraagprijs € 239.500,00 k.k.
tel. 033-2581150

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

Op de **Veluwe t.h. vak. huisje** van 2
tot 6 pers. vanaf € 135,- p.w.
tel. 0180-517801

Collectebonnen machinaal tellen?

vraag demo en/of referentie
Den Hertog 0314-341381/0548-515415

Het Deputaatschap Zending Gereformeerde Gemeenten (ZGG) roept een

Echtpaar voor Guinee

op voor een combinatie van twee parttime functies.

De echtgenote zal een parttime taak gaan vervullen als **vrouwenwerkster**.

Voor de echtgenoot zal dit een taak zijn op **financieel-administratief** gebied.

De plaats van vestiging zal Boké zijn. Deze stad ligt in het Soso-gebied in West-Guinee.

Sinds 1991 verricht ZGG onder de naam M.E.R.N. pionierszendingswerk in dit gebied en in het aangrenzende Mixiforé-gebied. De bevolking in deze gebieden is voornamelijk moslim.

Toelichting:

ZGG wil graag, meer dan tot nu toe, ook de vrouwen bereiken in het gebied waar zij werkzaam is. In de moslimcontext is dit eigenlijk alleen mogelijk door vrouwen. Voor dit vrouwenwerk gaat de voorkeur sterk uit naar een getrouwde vrouw die ouder is dan 30 jaar en die zelf kinderen heeft c.q. ervaring heeft met het omgaan met kinderen. Daarom wordt gedacht aan het uitzenden van een echtpaar waarvan de vrouw parttime (50%) vrouwenwerk verricht en de man, eveneens parttime, een eigen taak verricht. Voor deze laatste taak wordt vooral gedacht aan iemand die bereid is en in staat is tot het voeren van de financiële administratie. Beide functies samen ziet ZGG als één uitzending.

Taakinhoud vrouwenwerkster:

- Aangaan van contacten met vrouwen en het organiseren van activiteiten voor en met vrouwen in Boké en omgeving ten einde hen in aanraking te brengen met het Evangelie
- Opzetten van kleinschalige projecten met vrouwen
- Bewustmaken van de noodzaak van alfabetisering
- Voorlichting geven op het gebied van voeding, gezondheid en opvoeding
- Integreren in reeds bestaande netwerken van vrouwengroepen

Vereisten functie vrouwenwerkster:

- Redelijke beheersing van de Franse taal
- Bereid zijn om en in staat zijn tot het leren van de lokale Soso-taal
- Goede contactuele eigenschappen
- Voldoende inlevingsvermogen in de leefwereld van de West-Afrikaanse vrouw
- Organisatorisch vermogen

Van sollicitanten wordt verwacht dat zij lid zijn van de Gereformeerde Gemeenten en zich verbonden voelen met het werk van de zending.

Schriftelijke sollicitaties met vermelding van opleiding, ervaring en referentieadressen graag binnen twee weken richten aan:

*Deputaatschap Zending
Gereformeerde Gemeenten
Postbus 232
3440 AE Woerden
t.a.v. drs. G. Nieuwenhuis,
algemeen secretaris.*

Voor inlichtingen over deze functie kan contact worden opgenomen met de heer G. Nieuwenhuis of de heer C. Janse, telefoon: 0348-489950.

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

